

ONLINE MEDIA

<https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.87.3>

News Telegram Channels of Western Ukraine as an Alternative Platform in the Hybrid Information Space

Liubov Vasylyk

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine

In the contemporary information space, news Telegram channels occupy a significant niche. Following Russia's full-scale invasion of Ukraine, they have become a popular source of information for audiences, reaching millions of readers and successfully competing with traditional mainstream media. This study focuses on the scholarly understanding of the place and role of news Telegram channels in the information environment, ultimately contributing to the comprehension of transformational processes in the media sphere and the challenges faced by traditional journalism. The object of the study is Western Ukrainian news Telegram channels that position themselves as media outlets. The aim of the research is to provide a scientific understanding of the role of news Telegram channels in Ukraine's modern information space, particularly in the context of media transformations triggered by the full-scale Russian invasion. The research objectives include identifying the specific features of these channels' information policies, assessing their impact on audiences, and analyzing the challenges they introduce into the information space; comparing their approaches with those of mainstream media; evaluating the extent to which Telegram channels adhere to journalistic values; and outlining the issue of their identification as media entities. The study employs the following methods: monitoring (quarterly sampling throughout 2024), content analysis of Western Ukrainian news Telegram channels; comparative analysis of the information policies of Telegram channels and mainstream media; framework analysis to identify journalistic norms, values, and standards; and qualitative analysis of amateur and counter-hegemonic content. The findings reveal that news Telegram channels actively compete with traditional media by offering prompt and emotionally charged content; they demonstrate flexibility in their approach to journalistic standards, often combining professional and amateur practices; they construct alternative information narratives that may contradict official sources; and they pose challenges for their identification as full-fledged media entities, which collectively necessitate a rethinking of journalism's normative framework. The study proposes considering these channels as hybrid-type amateur information platforms that complement and adjust the content of traditional media.

Keywords: news telegram channels, mainstream media, counter-hegemonic content, framework analysis, media standards, hybrid-type amateur information platforms

Citation: Василик, Л. (2025). Новинні телеграм-канали західних областей України як альтернативна платформа в гібридному інформпросторі. *Наукові записки інституту журналістики*, 87 (2), 33–44. <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.87.3>

Copyright: © 2025 Любов Василик. This is an open-access draft article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

ОНЛАЙН-МЕДІА

Новинні телеграм-канали західних областей України як альтернативна платформа в гібридному інфопросторі

Любов Василик

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці, Україна

У сучасному інформаційному просторі помітну нішу займають новинні телеграм-канали (ТК). Після повномасштабного російського вторгнення вони стали популярним джерелом інформації для аудиторії, охоплюють мільйони читачів та успішно конкурують з традиційними мейнстримними медіями. Тому актуально детальніше окреслити місце новинних Телеграм-каналів в інформаційному просторі, що у підсумку сприятиме розумінню трансформаційних процесів в медіасфері та викликів, які постають перед традиційною журналістикою. Об'єктом дослідження є західноукраїнські новинні телеграм-канали, які позиціонують себе як медіа. **Метою** дослідження є наукове осмислення ролі новинних телеграм-каналів у сучасному інформаційному просторі України, зокрема в контексті трансформації медіасфери після початку повномасштабного вторгнення Росії. Мета передбачає вирішення таких завдань, як виявлення особливостей інформаційної політики телеграм-каналів, їхнього впливу на аудиторію та викликів, привнесених ними в інформаційний простір; порівняння їхньої інформаційної політики з підходами мейнстримних медій; з'ясування, наскільки ТК відповідають журналістським цінностям; окреслення проблеми їх ідентифікації як медій. У роботі застосовано такі методи, як моніторинг (щоквартальна вибірка впродовж 2024 р.), контент-аналіз новинних західноукраїнських телеграм-каналів; порівняльний аналіз інформаційної політики телеграм-каналів і мейнстримних медій; фреймворк-аналіз для виявлення журналістських норм, цінностей та стандартів; якісний аналіз аматорського та контргегемонного контенту. У результаті встановлено, що новинні телеграм-канали активно конкурують з традиційними медіа, пропонуючи оперативний та емоційно забарвлений контент; демонструють гнучкість у підходах до журналістських стандартів, часто поєднуючи професійні та аматорські практики; формують альтернативні інформаційні наративи, які можуть суперечити офіційним джерелам; створюють виклики для ідентифікації їх як повноцінних медійних суб'єктів, що в комплексі потребує переосмислення нормативного поля журналістики. Запропоновано вважати їх аматорськими інформаційними платформами гібридного типу, які доповнюють, коригують контент традиційних медій.

Ключові слова: новинні телеграм-канали, мейнстримні медіа, контргегемонний контент, фреймворк-аналіз, медіастандарт, аматорські інформаційні платформи гібридного типу

«Після повномасштабного російського вторгнення новинні телеграм-канали стали для українців найбільш популярним джерелом інформації.

Любов Василик <https://orcid.org/0000-0001-9947-9389>

Цю статтю було опубліковано спочатку онлайн 12 вересня 2025 року. Вона є результатом дослідження, виконаного автором у межах наукової теми кафедри журналістики ЧНУ ім. Ю. Федьковича «Медіа та видавнича справа в умовах трансформації: історія, виклики, тренди та етичні стандарти». Стаття підготовлена на основі опублікованих матеріалів конференції.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. У розробленні дослідження, зборі, аналізі чи інтерпретації даних, у написанні рукопису спонсори участі не брали.

Електронна адреса автора для листування: Любов Василик l.vasylyk@chnu.edu.ua

За результатами соціопитування, проведеного КМІС на замовлення УІМК, 63,3% українців почали читати новини саме через Telegram, тоді як до того ним користувалися лиш 35,9%» (Василик, 2025). Таким чином платформа почала виконувати функцію інформування. Це певною мірою змінює акценти в дослідженнях Telegram, адже досі в науковій літературі він розглядався як альтернативна платформа переважно з нішевими аудиторіями та радикальною риторикою, як альтернатива або навіть опозиція до традиційних чи мейнстримних медій (Нарсуп, 2005).

Тож виникає потреба проаналізувати новинні телеграм-канали як складову частину українського інформаційного простору, дослідити їхню інформаційну політику, порівняти редакційну концепцію новинних телеграм-каналів з практикою традиційних медій, з'ясувати, чи можна ідентифікувати новинні телеграм-канали як медії, чи завжди вони пропонують контргегемонний контент, оцінити виклики, які постали перед журналістикою, спрогнозувати майбутні перспективи розвитку медійної системи. В емпіричному плані звернемося до регіонально близьких нам телеграм-каналів західноукраїнського регіону.

Теоретична підґрунтя

Telegram як медія привертав увагу в широких дослідницьких контекстах. Його розглядали як альтернативне (новинне) медія з акцентом на радикальний, контргегемонний контент і новинні цінності, альтернативну естетику та форми, з ознаками антикопірайтної культури, депрофесіоналізації, нативної журналістики, колективної організації та альтернативного розповсюдження (Atton, 2002). Досліджували регламентування його роботи з точки зору основ демократії (Theo Tindall, Stephanie Dieerveen, 2022); причини популярності, специфіку аудиторії, функціональні особливості, формування новинного порядку денного, громадської думки в цілому (Жугай, Кузнецова, 2021). Telegram привертав увагу в аспекті вивчення явища постправди (Макінтайр 2021), зверталася увага на зв'язок політиків з телеграм-каналами, на дискредитацію опонентів через поширення фейків, псевдодосліджень, технік маніпуляцій (Plakhta, 2020). Дослідники висловлювали стурбованість неінституціоналізованістю телеграм-каналів, що дозволяє їм проводити сумнівну інформаційну політику, обходячи всі можливі способи регуляції (Як функціонують... українського сегменту, 2023).

Однак поява нової медійної платформи кидає виклик традиційній журналістиці, яка змушена реагувати на нові інформаційні реалії. Щодо наукової думки, то, попри поширене протиставлення дослідниками мейнстримних та альтернативних медій, якими є телеграм-канали, є й спроби подивитися на проблему мейнстрим/альтернатива по іншому. А саме ряд дослідників вважає, що в умовах гібридної системи завдяки альтернативним медіям межі журналістики дедалі більше розмиваються (Steindl, Lauerer, & Hanitzsch, 2017), що ці медійні явища варто розглядати у континуумі (Atton, 2002), адже традиційні та нові медія не існують окремо, а є частинами одного неперервного інформаційного потоку, процесу розвитку комунікацій, де всі елементи взаємопов'язані, де нові форми медія часто включають або трансформують старі. Постає питання, яке ж місце новинних телеграм-каналів в медійній системі, наскільки вони є альтернативою до мейнстріму, наскільки відповідають цінностям журналістики та чи можна однозначно трактувати їх як медії. Ми привертали увагу до цієї проблеми у статті «Новинні телеграм-канали Західної України як аматорські новинні медія» (Василик, 2025), окресливши їх як такі, що «не є повноцінними суб'єктами у сфері онлайн-медія», що «ускладнює їх визначення як новинних медій» (Василик, 2025, с. 24) та обґрунтували їх як «аматорські новинні медія».

Продовжуючи наше дослідження новинних телеграм-каналів, ставимо за **мету** науково осмислити їхню роль у сучасному інформаційному просторі України, зокрема в контексті

трансформації медіасфери після початку повномасштабного вторгнення Росії. Мета передбачає вирішення таких завдань, як виявлення особливостей інформаційної політики Телеграм-каналів, їхнього впливу на аудиторію та викликів, принесених ними в інформаційний простір; порівняння їхньої інформаційної політики з підходами мейнстримних медій; з'ясування, наскільки ТК відповідають журналістським цінностям; окреслення проблеми їхньої ідентифікації як медій.

Метод

При написанні цієї статті використано метод моніторингу, опираємося на власну медіаекспертну практику ІДПО, оскільки неодноразово аналізували новинні телеграм-канали як медіа. «Оскільки ці медіа уналежнюються самим Телеграмом до категорії «новини та медіа», а також є популярними джерелами новин у своїх регіонах, експерти Інституту демократії імені Пилипа Орлика із січня 2024 року аналізують їхню якість, застосовуючи для цього ті ж підходи, що й для професійних регіональних медіа: дотримання професійних стандартів, публікація матеріалів із ознаками замовності, пропаганди, тематика та тональність публікацій» (Стеблина, 2024). Об'єктом нашого моніторингу стали вісім західноукраїнських Телеграм-каналів з найбільшими аудиторіями: «Львівич» (319 тис підписників), «Захід. Головне» (294,4 тис), «Запальничка» (106,9 тис), «Труха. Львів» (249,3 тис), «Івано-Франківськ 24/7» (236,4 тис), «Рівне. Головне» (168,7 тис), «Типовий Львів» (152 тис), «Хмельницький LIVE» (265,3 тис). Це топ-8 новинних ТК у ключових областях західного регіону України на початок 2024 року). Здійснено чотири щоквартальні тижневі хвилі моніторингів впродовж 2024 р. (останній тиждень січня, квітня, серпня та листопада) та охоплено аналізом майже 3 тисячі дописів. Аналізуючи новинні телеграм-канали, опираємося на застосування мікро-мезо-макро-фреймворку до аналізу альтернативних новинних медіа в сучасному цифровому середовищі. Цей підхід був запропонований Holt K. у статті «Key Dimensions of Alternative News Media» (Holt, 2019). Його багаторівнева концептуальна модель дає змогу досліджувати альтернативні медіа з трьох перспектив. Мікро-рівень: контент і виробники (зміст повідомлень, стилі подачі, журналістські практики, індивідуальні мотивації авторів, редакторів, блогерів). Мезо-рівень: організаційна структура (медіаорганізації, їхні цілі, фінансування, редакційна політика; взаємодія між учасниками: журналісти, редактори, власники). Макро-рівень: соціальна функція (роль медіа у суспільстві, вплив на публічну сферу, сприйняття аудиторією: чи вважають підписники ці медіа альтернативою до мейнстриму?). Отже, фреймворк-аналіз забезпечує нам комплексний погляд на аналізовані ТК.

Результати та обговорення

Новинні західноукраїнські телеграм-канали, попри їх неінституціоналізованість та відповідно неприналежність до традиційної журналістики, «позиціонують себе як медіа: «новини Заходу України», «Львівич. Знаю всі новини», «актуальні події Львова», «найважливіші новини» міста й області, «найбільший новинний ресурс міста без цензури», «оперативне інформування» (Василик, 2025). Невідомо, чи створюється контент професійними журналістами, чи авторами-аматорами, такими як громадянські журналісти або активісти. Тож на рівні авторства можемо говорити про певну альтернативу. Щодо контенту спостерігаємо, що західноукраїнські телеграм-канали «дотримуються медійних характеристик, якими є регулярне поширення контенту, його різноманітність, оперативність. Як і мейнстримні видання, вони в основному зосереджені на інформуванні про війну та її контекст (28,16%), значна увага приділяється міжнародній реакції на російське вторгнення в Україну (9%), подається інформація про біженців та переселенців

(5%). Найповніше тема війни в різних ракурсах представлена у «Запальничка» та «Захід. Головне». У новинах висвітлюються події на передовій, робота ППО, обмін полоненими, небезпека ворожих ДРГ, спецоперації ГУР в тилу ворога, наслідки обстрілів українських міст, руйнування інфраструктури, повернення «на щиті» загиблих героїв. Новинні канали пишуть про нестачу боєприпасів та надію отримати озброєння від союзників, закупівлю безпілотників, відстежують, як утримується лінія фронту, інформують про українські розробки новітнього озброєння. Менше висвітлюють теми економіки, соціального захисту, охорони здоров'я, політики, культури, освіти, місцевого самоврядування, історії, спорту. Досить значний відсоток кримінальних новин (15,3%), але це й резонансні теми: затримання корупціонерів, конфлікти з представниками ТЦК, викриття колаборантів, випадки економічних зв'язків з державою-агресором. Однак й побутового криміналу достатньо, як і інформації про надзвичайні ситуації та ДТП (10,75%)» (Василик, 2025). ТК «Львівчич» та «Труха. Львів» намагаються бути якомога ближчими до аудиторії, віддаючи перевагу локальній тематиці. Чи є такий контент альтернативою інформаційному мейнстриму? Дослідники вважають: «У статтях альтернативних медіа самосприйняття себе як корективу особливо помітне. Альтернативні медіа часто публікують контент, який є політично та/або соціально/культурно радикальним, контрґегемонним або альтернативним у своїх епістемологічних засадах. Для цього альтернативні новини часто акцентують увагу на спеціалізованих інтересах, які можуть відрізнятися від традиційних новин за основною інформацією, метайнформацією або контекстом, у якому вона подається» (Holt, 2019). З цього погляду західноукраїнські новинні телеграм-канали ближчі до мейнстримних медій, адже, як помічаємо, радикально протилежних альтернативних версій чи інтерпретацій політичних і соціальних подій не спостерігаємо. Навпаки, нерідко вони залучають контент мейнстримних медій, концептуально не переосмислюючи його, скорочуючи до заголовків та стаючи всього лиш ретранслятором медійних новин.

Діаграма 1.

Тематика західно-українських телеграм-каналів у 2024 р.

Альтернативним до мейнстриму є розуміння способу подачі інформації: стиль телеграм-каналів відрізняється від стилю традиційних медій аматорським, непрофесійним підходом до роботи з інформацією. ТК «орієнтуються на громадянську журналістику та залучають аудиторію до формування новин (нам пишуть, як стало відомо, щось коїться,

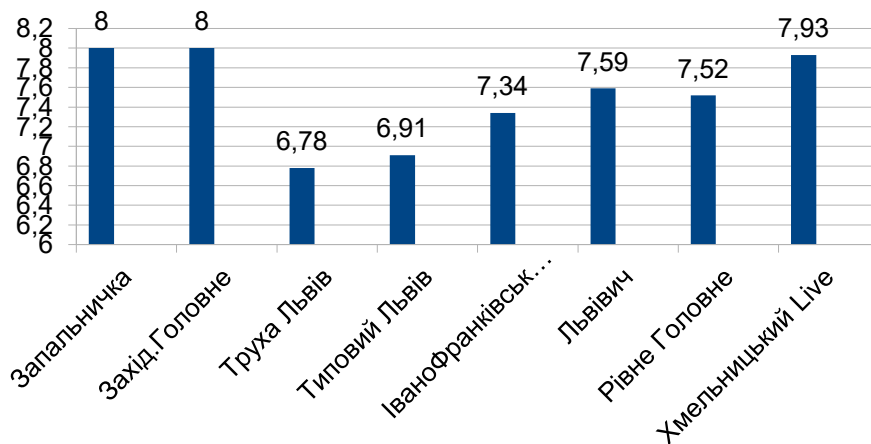
#меніпишуть, що...), просять читачів доповнити повідомлення, якщо вони стали їх свідками. І адміністраторам, і дописувачам бракує розуміння суспільної значущості новин при їх відборі, внаслідок чого предметом обговорення можуть стати зовсім другорядні речі. ТК не завжди посилаються на надійні перевірені джерела, порушують безпекові правила роботи з воєнним контентом» (Василик, 2025), одразу повідомляючи про обстріли та жертви. «Тож спосіб роботи з інформацією не відповідає професійній журналістиці» (Василик, 2025), традиційним журналістським практикам та має ознаки аматорства.

Помітно, що у телеграм-каналах, на відміну від мейнстримних медій, які обирають етично відповідальну журналістику, «більше дописів з негативною тональністю (47,5%), чутливого сенситивного відеоконтенту, незаблюрених кадрів, що свідчить про відсутність медійної культури, нерозуміння журналістських норм та цінностей, зокрема вони ігнорують приватність, не дбають про вразливу аудиторію. Непрофесійність такої журналістики полягає й в недотриманні медійних стандартів. Найгірше з балансом інформації. У половині публікацій порушені вимоги щодо достовірності: немає посилань на джерела або вони неточні, загальні; приблизно така ж ситуація і з повнотою інформації. ТК часто «коментують» новини, «підказують» аудиторії, як їх сприймати, відтак нейтральності, незалежності, відокремлення фактів та коментарів бракує: *жахлива автотроща, шоковуючі розваги, трешова ситуація, Жакх!, жахлива аварія, «П'яна бійка біля «П'яної Вишні» («Труха. Львів»)*. Їх цікавить «трешовість», «хайповість», скандали, вони використовують клікбейтні заголовки та оцінки, емоційне нагнітання: *Жесть!, потужна магнітна буря, моторошна ДТП*. Загалом за 12-бальною шкалою стандарти ТК нижчі (7,4) в порівнянні з показниками традиційних медій (9,5) (Василик, 2025). Дослідники українських телеграм-каналів виправдано окреслюють їх як «медіа без стандартів», зауважуючи, що вони функціонують без правил, притаманних професійній журналістиці (Стеблина, 2024). Емоційне подання формує перше враження та реакцію, може як об'єднувати, так і дезінформувати. Отож контргегемонна мета цих ТК передбачає створення нових способів подання новин, які кидають виклик усталеним форматам (наприклад, тому ж розмежуванню фактів і коментарів). Альтернативним є їхній емоційно-суб'єктивний стиль подання новин.

Аматорський рівень ТК помітний і в моментах ретрансляції ними антиукраїнських наративів: «*Україна повинна відмовитися від території, щоб припинити війну*» – прем'єр Словаччини *Фіцо вкотре пробиває дно*» («Запальничка»); «*Наплив українських біженців збільшив рівень злочинності в Польщі*» («Захід. Головне»). «Негативом, навіть провокацією, позначені дописи, поширені «віялом»: *Якщо Україна програє у війні, Угорщина вимагатиме Закарпаття – лідер угорської ультраправої партії Мі Назанк Ласло Тороцкої*» («Захід. Головне», «Запальничка», «Івано-Франківськ 24/7»). Вони не додають контексту, повноти, не зазначають, що цей «політичний лідер» має мінімальні, маргінальні відсотки підтримки.

Діаграма 2.
Стандарти західноукраїнських телеграм-каналів

Тиражують також інші подібні висловлювання: *Румунія хоче захопити Франківщину? Лідер партії AUR Клаудіу Тирзіу заявив, що вони готові відмовитися від членства в НАТО, щоб анексувати 4 області України («Івано-Франківськ 24/7»)*. Правда, з коментарем *Подуріли європейські політики»* (Василик, 2025). Проте коментування новин – це теж свідчення непрофесійності.

На мезо-рівні ми мали б з'ясувати особливості організаційної структури цих «новинних медіа», однак хто стоїть за ТК – певні медіаперсоналії, блогери, політики – встановити неможливо, оскільки жоден з новинних західноукраїнських телеграм-каналів не інституціоналізував свою інформаційну діяльність відповідно до медіазаконодавства. Жоден канал не виступив публічно з редакційними заявами про їхні місії, завдяки яким можна було б судити про їхнє самосприйняття, інформаційне позиціонування. Щодо індивідуальних мотивацій авторів, редакторів, блогерів, то говорити про них вкрай складно, адже ці ТК анонімні і не називають своїх засновників. З цього погляду вони є альтернативою прозорості власності мейнстрімних медій.

ТК охоплюють значні аудиторії, які потенційно можуть використати для різних цілей, зокрема й політичних. За окремими повідомленнями можемо припускати політичну афілійованість ТК, реалізовану через «джинсу», «чорний піар», приховану рекламу. Так, певні ТК «в негативному світі подають окремих політиків» (Василик, 2025): *Я – ваш вирок!, Підлегла Порошенко заявила на форум в Давосі на «Брабусі» та у прикиді за 2 млн, Порошенко після подяки від Орбана збагатів ще на 60 млн, Порошенко за 2 роки війни збагатів майже у 20 разів більше, Шабунін, Стерненко, Бутусов – не активісти, а «боягузи та ухилинти» («Запальничка»), Прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо тепло зустрівся з Петром Порошенком у Монреалі («Львівч»)*. Непрозорість діяльності ТК дозволяє їм обходити медіаетичне та медіаправове регулювання, приховувати свої цілі, фінансування, не декларувати редакційну політику, що є альтернативою класичній журналістиці. Як наслідок вони можуть бути як простором свободи слова, так і джерелом хаосу.

Аналіз на макро-рівні передбачає характеристику особливостей соціальної функції ТК як медій, окреслення їхньої ролі у суспільстві, впливу на громадську думку, сприйняття аудиторією. У цьому плані вважаємо основною інформаційну функцію ТК, про якість якої йшлося вище. «Лаконічність повідомлень (зазвичай

кілька речень) свідчить, що автори розуміють тенденцію аудиторії щодо «кліпового» споживання та потребу в економії часу задля інтеграції в мейнстрим дня. Але це й мінус, адже чимало новин швидше нагадують оголошення, в них відсутній мінімальний контекст. Водночас буває, що новина з часом доповнюється в наступних повідомленнях (так звані «ланцюги повідомлень»), чи й навіть спростовується, що додає повноти, є можливість перейти за посиланням. Також деякі ТК вдаються до інфотейменту, приваблюють аудиторію гейміфікованим контентом: опитування користувачів, цікаві квести, що є, безумовно, їхньою перевагою» (Василик, 2025). В умовах війни вони не забувають про розважальну роль, застосовуючи мем-контент, жарти, відео, конкурси для зменшення стресу та підтримки настрою. Локальним західноукраїнським ТК (наприклад, «Типовий Львів», «Івано-Франківськ 24/7») притаманна підтримка локальної ідентичності, популяризація українських діалектів, традицій, гумору. Західноукраїнські ТК також виконують комунікаційну роль, формуючи свою аудиторію, створюючи зворотний зв'язок через коментарі, опитування, чат-боти. Ця комунікація має «як свої переваги, так і недоліки. Адміні, на відміну від ТК мейнстримних медій, де коментарі закриті, дають аудиторії можливість реагувати на повідомлення, вступати в дискусії, вести широку горизонтальну комунікацію. Наприклад, «Суспільне. Львів» чи «Суспільне. Чернівці» в Telegram обмежуються лише можливістю реакції на новини, «Високий замок» і того не пропонує. Відповідно новини «Труха. Львів» доповнюються десятками читачьких відгуків» (Василик, 2025). Комунікація приваблює читачів, створює відчуття локальних спільнот, тож цей ТК залучив 218 тисяч читачів, в той час коли у «Високого замку» їх всього 400. ТК частково долучаються до мобілізаційної функції через інформування про волонтерські ініціативи, збори коштів. Вони стають дзеркалом локального життя та каналом зворотного зв'язку.

Але водночас, «попри переваги невимушеного діалогу з аудиторією, мовна концепція ТК далека від тієї, якої дотримуються мейнстримні медіа, альтернативна їй, зокрема культура комунікації, використання емоційної лексики (*дегенерати, дамочка, мадам, уцербі, маргінали, навіжені, якого чорта, цигани, прикарманив, мужик, жесьть, підгорає...*). Щодо слів *кацапи, москалі, кацапський контент, мацкв*а традиційні медіа або взагалі відмовляються від такої лексики, або ж прописують її в редакційній політиці. У ТК трапляється також мова ворожнечі та стереотипи: *Львів перетворився на місто диверсантів* («Захід. Головне»), *Цигани влаштували бунт на Закарпатті* («Івано-Франківськ 24/7»), *Жодної демократії у питанні мови бути не може. У нас має бути мономовність. Ми повинні переконувати людей, що говорити російською сьогодні – це мерзенно та огидно. Нею спілкуються ті, кого кидають на гроші, пасивні гомосексуалісти та нащадки російської імперії і московських попів* («Львівич»)» (Василик, 2025), вживання обсценної лексики, читачьких коментарів з ненормативною лексикою. Певною мірою такий стиль комунікації створює контргегемонність до мейнстриму, де такі акценти не допускаються.

Освітня роль ТК слабка, адже вони не пропонують аналітики, пояснень, майже не залучають експертних коментарів, не подають історичних довідок (бекграунду), а про підвищення ними медіаграмотності та критичного мислення взагалі не йдеться. Як наслідок у новинних ТК Заходу України фіксуємо фейки, маніпулятивні заголовки: *ЗС рф дійдуть до Києва за 2 роки за нинішньої швидкості просування на Донеччині* («Рівне. Головне», «Захід. Головне»), *В Україні заборонять призивати військовозобов'язаних від 18 до 25 років?* («Івано-Франківськ 24/7»), *Робота «Орешніка»* («Захід. Головне»), *Буданова планують звільнити, а на його місце призначити більш лояльну персону* («Запальничка»), *Ворог готується до*

масштабного наступу в Запорізькій області («Запальничка», «Захід. Головне»), 3 1 грудня в Україні може бути розпочата мобілізація студентів («Захід. Головне»). Власне, це типова риса, адже дослідники не раз привертали увагу до того, що «в українських телеграм-каналах є дуже поширеними політична джінса, маніпуляції, фейки, чорнуха, кров і прихована реклама» (Контент українських медіа, 2021), а це є свідченням, що вони мало відповідають медійній культурі та сповідують альтернативну інформаційну політику.

На макро-рівні альтернативність проявляється через аспекти їхньої взаємодії з регуляторними органами. Телеграм-канали мають право законодавчо ідентифікувати себе з професійним журналістським середовищем, але не роблять цього. Зрозуміло, що це змінило б сам медійний мейнстрим, поляризувало б його, викликало б неочікувану реакцію у професійних медіаорганізацій та широкого медіасередовища. Їхня неінституціоналізованість є альтернативою структурованому медіапростору. Тож на макро-рівні вони впливають на формат медіасистеми, трансформують її традиційний вигляд. Медіаполе за таких обставин гібридується і сегментується. Щодо традиційних медій, то вони по-різному реагують на ці виклики – часто це комбінація конкуренції, адаптації та критики. Оскільки ТК змінюють інформаційний простір, то класична журналістика змушена адаптуватися до нових форматів і боротися за довіру аудиторії.

Щодо впливу на публічну сферу, то ТК не менше за мейнстрімні медії визначають суспільне обговорення тем. Навіть більше, якщо вони публікують новину або скандал, це значно швидше підхоплюється аудиторією. Завдяки цій оперативності вони формують порядок денний не лише в соцмережах, а й у традиційних медіях, адже те, що з'являється в популярному телеграм-каналі, за кілька годин може стати темою національного обговорення. Експерти ІМІ переконані, що насправді в анонімних телеграм-каналах відбувається своє життя і вони за певних обставин розкачують теми (Телеграмний мільйон, 2024). Отже, телеграм-канали виконують функції інформування, мобілізації, формування думок і навіть психологічної підтримки. Це простір для швидкого реагування, де новини з'являються раніше, ніж у класичних медіях. Вони формують нову публічну сферу, де відбувається обговорення важливих тем, зокрема політики, війни, корупції. Але водночас часто стають джерелом скандалів, витоків інформації, навіть інформаційних атак. Через відсутність регуляції ТК можуть як підсилювати демократичні процеси, так і дестабілізувати суспільство, особливо враховуючи факт, що багато користувачів вважають їх більш чесними, оперативними та «своїми» в порівнянні з мейнстрімом. Телеграм-канали стали дзеркалом суспільних настроїв. Їхній вплив на громадську думку зростає, але водночас зростає потреба в медіаграмотності та критичному мисленні.

Отже, завдяки фреймворк-аналізу ми змогли сформувати комплексний погляд на проаналізовані ТК, виокремити ознаки, що пов'язують їх з традиційними медіями, та помітити ознаки, альтернативні мейнстріму. За останніми, на нашу думку, новинні ТК не зовсім відповідають їхньому розумінню як медій. Альтернативність ТК створює виклик для традиційної медіасистеми. По суті, контент ТК мало чим відрізняється від мейнстріму чи компенсує дефіцити, пов'язані з традиційними медіями. Альтернативність більше присутня у формі подання новин, комунікації з аудиторією, у ставленні до журналістських підходів та цінностей. Це ставить нас перед проблемою однозначної ідентифікації ТК як суб'єктів у сфері онлайн-медіа, аналогічних традиційній журналістиці. Взаємовідносини між ТК та мейнстрімними медіями залишаються складними та гібридними. У контексті сучасного диференційованого та поляризованого медіасередовища, вважаємо, що має рацію Holt K., який визначає ТК «як корективи до мейнстрімних новинних медій» (Holt, 2019).

Тож означимо новинні ТК як складники загальної гібридизованої медіасистеми, які розмивають межі між різними типами медій.

Таблиця 1.

Порівняння традиційних медій та новинних телеграм-каналів: альтернативні ознаки

Ознака	Традиційні медіа	Новинні телеграм-канали
Дотримання стандартів журналістики	Прагнуть балансу, нейтральності, розмежування фактів і коментарів	Часто не дотримуються журналістських норм та цінностей
Верифікація контенту	Перевіряють матеріали читачів	Публікують надіслане без критичної оцінки
Прозорість власності	Розкривають інформацію про власників	Власники залишаються невідомими
Редакційний штат	Публічно оголошують штат	Анонімність модераторів
Регуляція	Інституційна, регулюється законом	Не підпадає під жодне регулювання

Висновки

Проведене дослідження свідчить, що західноукраїнські новинні ТК у своїй діяльності поєднують ознаки як альтернативних, так і традиційних медій. У плані контенту вони мало чим відрізняються від класичних медіа, однак щодо якості журналістики «не завжди дотримуються журналістської культури, етичних цінностей, медіаправових норм, діють поза правилами медіаполітики, тому беззастережно вважати їх медіями вкрай складно» (Василик Л., 2025). Зважаючи на поєднання мейнстримних та альтернативних характеристик, пропонуємо вважати ТК аматорськими інформаційними платформами гібридного типу, які доповнюють, коригують контент традиційних медій.

Водночас їхня популярність та інформаційний вплив становить значний виклик перед інформаційним мейнстримом, трансформує медійний простір. Ці зміни покликані стати відправною точкою для наукового дослідження актуальних проблем у сучасному гібридному медіаландшафті та ставлять запитання на різних рівнях з урахуванням перспектив розвитку цього медіаландшафту. Таким чином, наше дослідження заохочує подальше вивчення подібностей і відмінностей між традиційними та альтернативними медіями, порушує питання щодо їх співіснування, вказуючи на конкретні точки дотику, які потребують додаткової уваги.

Подяка

Автор дякує Інституту демократії імені Пилипа Орлика за десятирічну співпрацю у моніторинговій діяльності, надання платформи для оприлюднення моніторингових звітів.

Декларація про генеративний штучний інтелект та технології, що використовують штучний інтелект у процесі написання. Під час підготовки цієї статті автор не використовувала інструменти штучного інтелекту. Автор статті несе повну відповідальність за правильне використання та цитування джерел.

Посилання

- Atton, C. (2002), *Alternative media* London: Sage.
- Atton, C. (2002), *News cultures and new social movements: radical journalism and the mainstream media*. *Journalism Studies* 3(4), 491-505.
- Hackett, R. A., & Gurleyen, P. (2015), *Beyond the binaries? Alternative media and objective journalism*. In C. Atton (Ed.) *The Routledge Companion to Alternative and Community Media*, London: Routledge, 54-65.
- Harcup, T. (2005), "I'm Doing this to Change the World": journalism in alternative and mainstream media. *Journalism Studies*, 6 (3), 361-374.
- Holt, K. (2019), *Key Dimensions of Alternative News Media*. *Digital Journalism* 7 (9) DOI: 10.1080/21670811.2019.1625715
- Plakhta, D. (2020), *Telegram as a tool for political influence and manipulation // TV and Radio Journalism*. № 19. С. 88-94. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/trj.2020.19.2955>
- Steindl, N., Lauerer, C., & Hanitzsch, T. (2017), *Journalismus in Deutschland. Aktuelle Befunde zu Kontinuität und Wandel im deutschen Journalismus [Journalism in Germany: Current findings on the continuity and change in German journalism]*. *Publizistik*, 62 (4), 401-423. URL: <https://doi.org/10.1007/s11616-017-0378-9>
- Василик, Л. (2025), *Новинні телеграм-канали Західної України як аматорські новинні медіа [News Telegram channels of Western Ukraine as amateur news media]*. *Актуальні проблеми медіапростору: зб. доп. наук.-практ. конф.* С.21-24.
- Досенко, А. (2023), *Telegram-канали як платформи для поширення контенту в Україні за часів війни [Telegram Channels as Platforms for Content Distribution in Ukraine During Wartime]*. *Обрії друкарства*. № 2 (14). С. 54-65. DOI: [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2023.2\(14\).295207](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2023.2(14).295207)
- Жугай, В., Кузнецова, Т. (2021), *Особливості телеграм-каналів як новітніх інструментів медіа: український контекст [Features of Telegram Channels as Modern Media Tools: The Ukrainian Context]*. *Вчені записки ТНУ ім.В.Вернадського*. Т. 32 (71). № 6. С.120-125. DOI <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.6-3/21>
- Закон України "Про медіа" [Law of Ukraine "On Media"]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
- Звіт з моніторингу телеграм-каналів Заходу України (квітень 2024 року) [Monitoring Report on Telegram Channels in Western Ukraine] URL: <https://idpo.org.ua/reports/5835-zvit-z-monitoringu-telegram-kanaliv-zaxodu-ukra%d1%97ni-kviten-2024-roku.html>
- Звіт моніторингу телеграм-каналів Заходу України за листопад 2024 року [Monitoring Report of Telegram Channels in Western Ukraine – November 2024] URL: <https://idpo.org.ua/reports/6120-zvit-monitoringu-telegram-kanaliv-zaxodu-ukra%d1%97ni-za-listopad-2024-roku.html>
- Звіт моніторингу телеграм-каналів Заходу України за серпень 2024 року [Monitoring Report of Telegram Channels in Western Ukraine – August 2024] URL: <https://idpo.org.ua/reports/5954-zvit-monitoringu-telegram-kanaliv-zaxodu-ukra%d1%97ni-za-serpen-2024-roku.html>
- Кіца, М. (2023), *Новинні телеграм-канали: огляд, вподобання аудиторії, специфіка функціонування [News Telegram Channels: Overview, Audience Preferences, and Functioning Specifics]*. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка": журналістика*. № 2 (6). С. 66-72. <https://doi.org/10.23939/sjs2023.02.066>
- Контент українських медіа у 2021 році. Підсумки моніторингів IMI (2022) [Content of Ukrainian Media in 2021. Summary of IMI Monitoring Reports] URL: <https://imi.org.ua/monitorings/kontent-ukrayinskyh-media-u-2021-rotsi-pidsumky-monitoringiv-imi-i43114>
- Макінтайр, Л. (2021), *Постправа [Post-Truth]* Київ: «ArtHuss». 236 с.
- Медіа без стандартів. Як популярні телеграм-канали показують достовірність інформації (2024) [Media Without Standards: How Popular Telegram Channels Present Information Credibility] URL: <https://imi.org.ua/monitorings/media-bez-standartiv-yak-populyarni-telegram-kanaly-pokazuyut-dostovirmist-informatsiyi-i62753>
- Моніторинговий звіт за січень 2024 року – телеграм-канали Західної України (2024) [Monitoring Report for January 2024 – Telegram Channels of Western Ukraine]

URL: <https://idpo.org.ua/reports/5705-monitoringovij-zvit-za-sichen-2024-roku-telegram-kanali-zaxidno%d1%97-ukra%d1%97ni.html>

Найбільші Telegram-канали: як вони пов'язані з нардепами і хто є містком для російського контенту? (2023) [The Largest Telegram Channels: How They Are Connected to MPs and Who Bridges Russian Content] URL: <https://www.chesno.org/post/5688/>

Стеблина, Н. (2024), Побачене, підслухане і неперевірене – моніторинг якості контенту регіональних телеграм-каналів [Seen, Overheard, and Unverified – Monitoring the Quality of Content in Regional Telegram Channels] URL: <https://idpo.org.ua/reports/5858-pobachene-pidsluxane-i-neperevirene-monitoring-yakosti-kontentu-regionalnix-telegram-kanaliv.html>

Як функціонують та завойовують аудиторію неінституціоналізовані новинні телеграм-канали українського сегменту [How Non-Institutionalized News Telegram Channels of the Ukrainian Segment Operate and Gain Audience. Analytical Report]. Аналітичний звіт (2023), Київ, ГО «Український інститут медіа та комунікації». 68 с.

Надійшла до редакції 29.07.2025.

Прийнято до друку 19.08.2025

Оприлюднено 12.09.2025